

Atidarytas Lietuvos mokslininkų mobilumo centras

AR CENTRAS SKATINS TIK
PROTŲ NUTEKĖJIMĄ?

Europoje veikia per 200 mokslininkų mobilumo centrų. Š. m. gegužės 31 d. Vilniuje įvykusioje Lietuvos mokslininkų mobilumo centro atidarymo konferencijoje, dalyvaujant svečiams iš Europos Komisijos, Slovakijos, Graikijos ir gausiam būriui mūsų mokslo visuomenės atstovų, buvo paskelbta, jog Lietuva įsijungė į ERA-MORE (Europos mokslininkų mobilumo centrų) tinklą. Ką tai duos mūsų mokslininkams? Galimybę visam laikui emigruoti ir nutraukti visus ryšius su tėviške, ar moderniuose pasaulio mokslo centruose sukauptus patirties grįžti ir naujomis idėjomis, naujais darbais praturtinti mūsų mokslą, o gal dirbant užsienyje neprarasti dalykinių ryšių su Lietuvos mokslo pasauliu?

Mokslininkų mobilumo vienareikšmiškai neįmanoma vertinti. Štai neseniai Berne vykusiam ES šalių švietimo ministrų pasitarime buvo išreikštas susirūpinimas tuo, jog vis daugiau mokslininkų visam laikui palieka savo šalį, o dažnai ir senąjį žemyną. Todėl konferencijoje, atidarant Lietuvos mokslininkų mobilumo centrą, švietimo ir mokslo ministras dr. **R. Motuzas** sakė, kad į šį Centrą dedama daug vilčių. Jis turi tapti kelrode žvaigžde ne tik tiems, kurie nori išvykti pasitobulinti į užsienį, bet ir tiems, kurie ketina sugrįžti į Lietuvą.

Europos Komisijos atstovė **A. Ziler** (A. Ziler) perskaitė išsamų pranešimą apie žmogiškuosius išteklius ir mobilumą Europos mokslo erdvėje. Pranešėja konstatavo, jog šiandien Europoje jau ima stigti mokslininkų ir tyrėjų. Europa pirmą kartą pasaulyje magistrantų, daktarų skai-

čiūmi. Tačiau panagrinėjus, kaip čia įsidarbina jaunieji mokslininkai, daktarai, pasirodo, kad Europą lenkia JAV, Japonija. Tai rodo, kad gavę daktaro laipsnį, mokslininkai Europos šalyse sunkiai įsidarbina, kai kada jų netenkina čia esamos darbo sąlygos, atlyginimai ir kitos aplinkybės, todėl jie išvyksta. Europa negali prarasti ir dar vieno potencialo – moterų mokslininkų. Jų skaičiumi taip pat negalima šiandien pasigirti. Todėl labai svarbu kūrėjui sudaryti kaip galima palankesnes sąlygas jo gimtojoje šalyje. Mokslininkas ir tyrėjas turi aktyviai žengti į pramonės, verslo sektorių. Suprantama, skatintinas ir mokslininkų mobilumas, apsikeitimas idėjomis. Tačiau mobilumui yra nemažai kliūčių, dažniausiai tai informacijos stygius. Norinčiam išvykti rūpi, kokiomis sąlygomis jis galės įsidarbinti, kur galės apsigyventi su šeima, ar vaikai galės lankyti artimiausią vaikų darželį, mokyklą, kokios bus socialinės garantijos ir t. t. Šiuo metu jau veikia 24 šalių mokslininkų mobilumo centrų interneto tinklapiai, prie jų prisijungusi ir Lietuva (www.eracareers.lt). Čia mokslininkas galės rasti pačią naujausią informaciją.

Kitos Direktorato iniciatyvos nukreiptos į mokslininko karjerą. Čia A. Ziler akcentavo du dokumentus: Europos mokslininkų chartiją ir Mokslininkų priėmimo į darbą kodeksą. Šie dokumentai nusako abipusius įsipareigojimus tarp mokslininkų ir darbdavių bei modeliuoja pageidaujamą situaciją, kuomet darbo aplinka, puoselėjamos vertybės yra palankios mokslui ir mokslininkams. Taip pat buvo aptarta, kaip organizuoti mokslininkų atranką, kaip geriau pasinaudoti ES 6 bendrosios ir 7 pagrindų progra-

mų teikiamomis galimybėmis keliant profesinį meistriškumą. Europos mokslininkams reikia stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, būti atviriems trečiosioms šalims. Naujoms ES narėms ypač svarbu integruotis į Europos mokslo ir technologinės plėtros erdvę. Renginyje taip pat minėtos pastangos Europos Sąjungos lygmeniu priimti direktyvą ir dvi rekomendacijas dėl mokslininkų vizos, kuri palengvintų mokslininkų judėjimą ne tik ES, bet ir tarp ES bei trečiųjų šalių.

Tarptautinį Lietuvos mokslo aspektą konferencijoje apžvelgė švietimo ir mokslo ministerijos sekretorius dr. **S. Vengris**. Kalbėdamas apie Lietuvos mokslininkų mobilumo centro funkcijas, pranešėjas išskyrė pagrindines dvi – informavimą ir Lietuvos bei Europos bendrųjų nuostatų įgyvendinimą. Įkūnijant mokslininkų mobilumo strategiją, būtinas atvirumas, vietoj protų nutekėjimo – protų cirkuliacija. Mums reikia plėtoti atvirą ir tvarią darbo rinką, kurioje būtų samdomi bei išlaikomi aukštos kvalifikacijos mokslininkai. Ministerijos sekretorius pripažino, jog Lietuvoje ne viskas padaryta. Apmadu, jog tokie svarbūs dokumentai kaip Europos mokslininkų chartija ir Priėmimo į darbą kodeksas dar nebuvo rimtai svarstomi Lietuvos universitetinį mokslą atstovaujančioje Rektorių konferencijoje. Į klausimą, ką ir kaip reikėtų padaryti, kad Lietuvos mokslas taptų visaverte Europos mokslo erdvės dalimi, dr. S. Vengris mano, jog tai pasiekti galima tik stiprinat dabar jau esančius išskirtinės kompetencijos centrus, tokius kaip lazerių, biotechnologijos tyrimų, Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto (kuris nuo 2000 m. yra Pizos universiteto kuruojamo tarptautinio tinklo „Atrandant Europą, finansuojant ryšius,